

2011-2009

VERISUONIKIRURGIA

Vastuhenkilö: Prof. Mauri Lepäntalo
KLL/Verisuonikirurgian toimiala, Haartmaninkatu 4,
PL 262, 00029 HUS
Puh. (09) 471 74451, mauri.lepantalo@hus.fi

Tavoitteet

Verisuonikirurgia on kliininen lääketieteen ala, johon kuuluu verisuonisairauksien diagnoosi, hoito ja ennaltaehkäisy. Sillä tarkoitetaan kallon ulkopuolisten valtimoiden kirurgiaa (lukuunottamatta perfuusiota vaativaa sydän- ja aorttakirurgiaa) ja laskimokirurgiaa. Verisuonikirurgisen koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti keskussairaalatason verisuonikirurgiaa. Koulutuksen tulee lisäksi antaa valmiuksia hoitaa myös yleisthoraxkirurgiaa keskussairaaloissa.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen, Hesperian, Kätilöopiston ja Marian sairaalat).

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [kirurgian alojen runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Verisuonikirurgian eriytyvä koulutus suoritetaan yliopistosairaalassa.

Koulutuksen sisältö

Kliininen toiminta

verisuonikirurgiaa 30–36 kk, sisältäen mahdollisuuksien mukaan
kliinifysiologista diagnostiikkaa 1–2 kk
angioradiologista diagnostiikkaa ja interventioradiologiaa 3-6 kk
rintaelinkirurgiaa 2-6 kk joko perus- tai erikoiskirurgian koulutusvaiheessa
plastiikkakirurgiaa 1–3 kk joko perus- tai erikoiskirurgian koulutusvaiheessa

Itsenäistä toimintaa varten verisuonikirurgin tulee hallita

– verisuonisairauksien kliininen ja kliinifysiologinen tutkiminen ja diagnostiikka

-verisuonisairauksien kuvantaminen ja tulosten tulkinta

– verisuonisairauksien hoitovaihtoehdot:

- konservatiivinen hoito
- endovaskulaarinen hoito pääpiirteittäin
- kirurginen hoito ja verisuonikirurginen leikkaustekniikka
- potilaiden jälkiseuranta
- epätavallisten verisuonisairauksien alkuselvittely ja jatkohoitoon ohjaaminen
- yhteistyö angioradiologien ja muiden erikoisalojen kanssa.

-pinnallisen laskimovajaatoiminnan diagnostiikka ja hoito

- syvän laskimojärjestelmän sairauksen diagnostiikka

Verisuonikirurginen toiminta perustuu seuraavien osa-alueiden riittävään hallintaan

- veri- ja imusuoniston sairauksien etiologia ja patofysiologia
- riskitekijöiden tunnistaminen, ennaltaehkäisy ja hoito
- verenkierron hemodynamiikka, patofysiologia ja farmakologia
- kardiovaskulaariset taudit, joita ei hoideta kirurgisesti
- verisuonikirurgiaan liittyvät anestesiologiset ongelmat
- geriatrinen potilaisten erityispiirteet
- trombofilioiden syyt ja tromboosiprofylaksia.

Diagnostiikka ja hoito

Verisuonikirurgian tehtäväkenttä (lähinnä keskussairaalassa toimimista varten)

A. Tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti

- verisuonipotilaan tutkiminen kliinisin, noninvasiivisin ja invasiivisin tutkimusmenetelmin
  - erityisesti doppler-ultraäänitutkimuksen käyttö
- konservatiivinen hoito mukaan lukien elämäntapakasvatus ja tupakasta vierottaminen
- kirurginen hoito:
  - akuutin ja akutisoituneen kroonisen alaraajaiskemian kirurginen ja liuotushoito
  - munuaisvaltimotason alapuolisen aortan -rekonstruktivinen kirurgia (ASO&AAA)
  - ekstra -anatomiset valtimorekonstruktiot
  - alaraajan rekonstruktivinen valtimokirurgia
  - veritiekirurgia (terapeuttiset AV-fistelit)
  - verisuonivammat
  - kaulavaltimokirurgia
  - sympatektomiat
  - iskeemisen haavan hoito
  - amputaatiot ja amputaatiopotilaiden kuntoutus
  - pinnallisen laskimovajaatoiminnan hoito mukaan lukien vaativa laskimokirurgia (residiivisuonikohjut, venöösi säärihaava, laskimoinsuffiensi, syvä laskimotromboosi)
  - intraoperatiivinen laadunvarmennus (Doppler, virtausmittaukset, painemittaukset, angiografia, angioskopia)
  - päivystystilanteiden hallinta

B. Hyvät tiedot seuraavien tehtävien hoitamiseksi/järjestämiseksi

- kliinifysiologiset tutkimusmenetelmät (edellytykset itse suorittaa yksinkertaisimmat
- kliinifysiologiset tutkimukset sisältäen hoidon tehon objektiivisen arvioinnin ja tiedot -suonilaboratorion toiminnasta; suora laskimopainemittaus, pletysmografia
- Doppler-ultraäänitutkimus, rasiuskokeet)
- angiografiat ja endovaskulaariset toimenpiteet (erilaiset dilataatio-, rekanalisaatio- ja endoproteesimenetelmät radiologian osastolla ja leikkaussalissa, kombinoitujen toimenpiteet)
- thoracic outlet -syndrooman diagnosointi ja hoito
- syvät laskimorekonstruktiot
- kroonisen iskeemisen kivun hoito
- verisuonikirurgian sekä endovaskulaaristen toimenpiteiden komplikaatiot
- imusuoniston sairauksien hoito
- yleisthoraxkirurgian perusteet

C. Tehtävät, joita ei ole välttämätöntä itsenäisesti ryhtyä hoitamaan, mutta joiden yleiset periaatteet tulee hallita

- munuaisvaltimo- ja mesenteriaalisuonten kirurgia
- supra-aortaalinen ja yläraajan valtimokirurgia
- suprarenaalinen aortakirurgia
- laskevan thorakaaliaortan kirurgia
- vaativa rekonstrukttiivinen laskimokirurgia
- elinsiirtokirurgia, lähinnä talteenoton kannalta

D. Erikoislääkärikoulutuksen runkovaiheen verisuonikirurgiaa yksinkertainen laskimokirurgia

- valtimokirurgista hoitoa tarvitsevan potilaan tunnistaminen
- akuutin raajaiskemian diagnoosi ja ensihoito
- verisuonivamman diagnoosi ja ensihoito
- Embolektomian periaatteet

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat: <http://www.med.helsinki.fi/erikoislaakari>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

- hyväksytty ulkopuolinen verisuonikirurginen koulutus vähintään 60 tuntia
- kotimaiset kokoukset: Verisuonikirurginen yhdistys, Angiologiayhdistys
- eurooppalaiset: esim. Charing Cross Symposium, European Society for Vascular Surgery, European Vascular Course, CIRSE,

Lähijohtajakoulutus (30 opintopistettä)

Koulutuksen rungon muodostaa johtamisportfolio, johon kirjataan henkilökohtaiset tavoitteet, omat havainnot työpaikalta ja siihen liittyvä pohdinta, merkinnät tapaamisista ohjaajien kanssa, kerätty palaute sekä koulutusohjelman mukaiset tehtävät ja opintosuoritteet. Koulutukseen lasketaan hyväksi perusterveydenhuollon lisäkoulutukseen kuuluva hallinnollinen koulutus. Koulutukseen kuuluvat myös kirjallisen esityksen opetus, harjoitus ja hyväksytty suoritus.

Sen lisäksi koulutukseen kuuluu kolme kaikille erikoisaloille yhteistä kaksipäiväistä lähiopetusjaksoa sekä vähintään kaksi erikoisalakohtaista lähiopetuspäivää (tai 4 iltapäivää) (yht. 10 op), itsenäisten kehittymistehtävien laadinta ja kirjallisuusosio. Koulutuksen voi suorittaa 2-6 vuoden aikana.

10 lähiopetuspäivää = 10 op	Kehittymistehtävät 10 op	Kirjallisuustehtävät 5 op	Portfolio 5 op
--	-------------------------------------	--------------------------------------	-----------------------

Lisätietoja: www.med.helsinki.fi/erikoislaakari/johtamiskoulutus ja <http://blogs.helsinki.fi/lahijohtajakoulutus>.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen dokumentointi

kirjanpito (vähintään 200 verisuonikirurgista toimenpidettä, osa itsenäisesti, osa ohjattuna tehtyinä - vähintään 480 pistettä)

erikoislääkärikuulustelu

kouluttajan ja koulutusyksikön evaluaatio

Laaduntarkkailu ja oman toiminnan auditointi laaturekisterin avulla

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (viimeisin painos)

Vaadittavat

1. Rutherford R.B. (Ed.): Vascular surgery (Saunders)
2. Jogestrand T. & Rosfors S.: Klinisk fysiologisk kärldiagnostik (Studentlitteratur)
3. Kessel D. & Robertson I.: Interventional radiology. A survival guide (Churchill Livingstone)

Suosittelvat

1. Greenhalgh R.M.: Vascular and endovascular surgical techniques (Saunders)
2. Gloviczki P. & Yao J.S.T: Handbook of venous disorders (Chapman & Hall)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden ajalta)

1. Journal of Vascular Surgery
  2. European Journal of Vascular and Endovascular Surgery
  3. Phlebology
  4. Seminars in Vascular Surgery
  5. Tuoreet järjestelmälliset katsaukset ja meta-analyysit tärkeimmistä verisuonikirurgisista tutkimus- ja hoitomenetelmistä
  6. Verisuonikirurgiaa käsittelevät artikkelit kotimaisissa julkaisusarjoissa (Duodecim ja Suomen Lääkärilehti)
- Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

2007-2009

VERISUONIKIRURGIA

Vastuuhenkilö: Prof. Mauri Lepäntalo

KLL/Verisuonikirurgian toimiala, Haartmaninkatu 4,
PL 262, 00029 HUS

Puh. (09) 471 74451, mauri.lepantalo@hus.fi

Tavoitteet

Verisuonikirurgia on kliininen lääketieteen ala, johon kuuluu verisuonisairauksien diagnoosi, hoito ja ennaltaehkäisy. Sillä tarkoitetaan kallon ulkopuolisten valtimoiden kirurgiaa (lukuunottamatta perfuusiota vaativaa sydän- ja aortakirurgiaa) sekä rekonstruktivista laskimokirurgiaa ja imutiekirurgiaa.

Verisuonikirurgisen koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti keskussairaalatason verisuonikirurgiaa. Koulutuksen tulee lisäksi antaa valmiuksia hoitaa myös yleisthoraxkirurgiaa keskussairaaloissa.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen, Hesperian, Kätilöopiston ja Marian sairaalat).

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [kirurgian alojen runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Verisuonikirurgian eriytyvä koulutus suoritetaan yliopistosairaalassa.

Koulutuksen sisältö

Kliininen toiminta

verisuonikirurgiaa 30–36 kk, sisältäen mahdollisuuksien mukaan
kliinifysiologista diagnostiikkaa 1–3 kk

radiologista diagnostiikkaa ja interventioradiologiaa 1–3 kk
thoraxkirurgiaa 3–6 kk joko perus- tai erikoiskirurgian koulutusvaiheessa
plastiikkakirurgiaa 1–3 kk joko perus- tai erikoiskirurgian koulutusvaiheessa

Itsenäistä toimintaa varten verisuonikirurgin tulee hallita

- verisuonipotilaan kliininen ja kliinifysiologinen tutkiminen ja diagnostiikka
- hoitovaihtoehtojen valinta
- konservatiivinen hoito
- endovaskulaarinen hoito pääpiirteittäin
- kirurginen hoito ja verisuonikirurginen leikkaustekniikka
- potilaiden jälkiseuranta
- epätavallisten verisuonisairauksien alkuselvittely ja jatkohoitoon ohjaaminen
- yhteistyö angiologioiden ja muiden erikoisalojen kanssa.

Perusta verisuonikirurgiselle toiminnalle on riittävät tiedot seuraavilla osa-alueilla

- veri- ja imusuoniston sairauksien etiologia ja patofysiologia
- riskitekijöiden tunnistaminen ja hoito
- verenkierron hemodynamiikka, patofysiologia ja farmakologia
- kardiovaskulaariset taudit, joita ei hoideta kirurgisesti
- anestesiologiset verisuonikirurgiaan liittyvät ongelmat
- geriatriset ongelmat
- hyytymishäiriöt ja tromboosiprofylaksia.

Diagnostiikka ja hoito

Verisuonikirurgian tehtäväkenttä (lähinnä keskussairaalarpeita varten)

A. Tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti

- verisuonipotilaan tutkiminen (kliiniset, noninvasiiviset ja invasiiviset tutkimusmenetelmät)
- konservatiivinen hoito (johon kuuluu elämäntapakasvatus ja tupakasta vierottaminen)
- kirurginen hoito:
  - akuutti ja akutisoitunut krooninen alaraajaiskemia
  - infrarenaalinen aortofemoraalinen kirurgia (ASO&AAA)
  - ekstra -anatomiset valtimorekonstruktiot
  - femorodistaalinen rekonstruktiiivinen valtimokirurgia
  - veritiekirurgia (terapeuttiset AV-fistelit)
  - verisuonivammat
  - carotiskirurgia
  - iskeemisen haavan hoito
  - amputaatiot ja amputaatiopotilaiden kuntoutus
  - laskimokirurgia ja laskimoiden duplex-diagnostiikka
  - intraoperatiivinen laadunvarmennus (Doppler, virtausmittaukset, painemittaukset, angiografia, angioskopia)
  - päivystystilanteiden hallinta

B. Hyvät tiedot seuraavien tehtävien hoitamiseksi/järjestämiseksi

- kliinifysiologiset tutkimusmenetelmät (edellytykset itse suorittaa yksinkertaisimmat kliinifysiologiset tutkimukset sisältäen hoidon tehon objektiivisen arvioinnin ja tiedot suonilaboratorion toiminnasta; suora laskimopainemittaus, pletysmografia, Duplex-doppler, rasisuskokeet)
- angiografiat ja endovaskulaarinen kirurgia (erilaiset dilataatio- ja rekanalisaatiomenetelmät yhteistyö radiologien kanssa radiologian osastolla ja leikkaussalissa, kombinoidut toimenpiteet)
- thoracic outlet syndrooman hoito
- laskimorekonstruktiot
- kriittisen iskemian muu hoito (ESES, lääkehoidot)
- verisuonikirurgiset sekä endovaskulaaristen toimenpiteiden komplikaatiot
- imusuoniston sairauksien hoito
- yleisthoraxkirurgian perusteet

C. Tehtävät, joita ei ole välttämätöntä itsenäisesti ryhtyä hoitamaan, mutta joiden yleiset periaatteet tulee hallita

- munuaisvaltimo- ja mesenteriaalisuonten kirurgia
- supra-aortaalinen ja yläraajan valtimokirurgia
- suprarenaalinen aortakirurgia
- laskevan thorakaaliaortan kirurgia
- vaativa rekonstrukttiivinen laskimokirurgia
- elinsiirtokirurgia, lähinnä talteenoton kannalta

D. Erikoislääkärinkoulutuksen runkovaiheen verisuonikirurgiaa

- yksinkertainen laskimokirurgia
- temporaalibiopsia
- vatsa-aortan repeämän diagnoosi ja ensihoito
- akuutin raajaiskemian diagnoosi ja ensihoito
- verisuonivamman diagnoosi ja ensihoito
- valtimon revisio ja ompelu
- Embolektomia

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat: <http://www.med.helsinki.fi/erikoislaakari>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia + hallinnollinen koulutus 20 tuntia)

- hyväksytty ulkopuolinen verisuonikirurginen koulutus vähintään 60 tuntia
  - kotimaiset kokoukset: Verisuonikirurginen yhdistys, Angiologiayhdistys
  - eurooppalaiset: esim. Charing Cross Meeting, European Society of Vascular Surgery, International Society of Angiology, European Vascular Course, CIRSE
- Koulutukseen tulee sisältyä 20 tuntia kaikille erikoisalaille kuuluvaa johtamis- ja hallinnollista koulutusta.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen dokumentointi

kirjanpito (vähintään 200 verisuonikirurgista toimenpidettä, osa itsenäisesti, osa ohjattuna tehtyinä – vähintään 480 pistettä)

spesialiteettitesti

kouluttajan ja koulutusyksikön evaluaatio

Laaduntarkkailu ja oman toiminnan auditointi HUSVasc-rekisterin avulla

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (viimeisin painos)

Vaadittavat

1. Rutherford R.B. (Ed.): Vascular surgery (Saunders)
2. Jogestrand T. & Rosfors S.: Klinisk fysiologisk kärldiagnostik (Studentlitteratur)
3. Kessel D. & Robertson I.: Interventional radiology. A survival guide (Churchill Livingstone)

Suosittelvat

1. Greenhalgh R.M.: Vascular and endovascular surgical techniques (Saunders)
2. Gloviczki P. & Yao J.S.T: Handbook of venous disorders (Chapman & Hall)

Lehdet (tentiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Journal of Vascular Surgery
2. European Journal of Vascular and Endovascular Surgery
3. Phlebology
4. Seminars in Vascular Surgery

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

2005-2007

VERISUONIKIRURGIA

Vastuhenkilö: Prof. Mauri Lepäntalo
KLL/Verisuonikirurgian toimiala, Haartmaninkatu 4,
PL 262, 00029 HUS
Puh. (09) 471 74451, mauri.lepantalo@hus.fi

Tavoitteet

Verisuonikirurgia on kliininen lääketieteen ala, johon kuuluu verisuonisairauksien diagnoosi, hoito ja ennaltaehkäisy. Sillä tarkoitetaan kallon ulkopuolisten valtimoiden kirurgiaa (lukuunottamatta perfuusiota vaativaa sydän- ja aorttakirurgiaa) sekä rekonstruktivista laskimokirurgiaa ja imutiekirurgiaa.

Verisuonikirurgisen koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti keskussairaalaraton verisuonikirurgiaa. Koulutuksen tulee lisäksi antaa valmiuksia hoitaa myös yleisthoraxkirurgiaa keskussairaaloissa.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen, Hesperian, Kätilöopiston ja Marian sairaalat).

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. [kirurgian alojen runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Verisuonikirurgian eriytyvä koulutus suoritetaan yliopistosairaalassa.

Koulutuksen sisältö

Kliininen toiminta

verisuonikirurgiaa 30-36 kk, sisältäen mahdollisuuksien mukaan

kliinifysiologista diagnostiikkaa 1-3 kk

radiologista diagnostiikkaa ja interventioradiologiaa 1-3 kk

thoraxkirurgiaa 6 kk joko perus- tai erikoiskirurgian koulutusvaiheessa

plastiikkakirurgiaa 1-3 kk joko perus- tai erikoiskirurgian koulutusvaiheessa

Itsenäistä toimintaa varten verisuonikirurgin tulee hallita

verisuonipotilaan kliininen ja kliinifysiologinen tutkiminen ja diagnostiikka

hoitovaihtoehtojen valinta

konservatiivinen hoito

endovaskulaarinen hoito pääpiirteittäin

kirurginen hoito ja verisuonikirurginen leikkaustekniikka

potilaiden jälkiseuranta

epätavallisten verisuonisairauksien alkuselvittely ja jatkohoitoon ohjaaminen

yhteistyö angioradiologien ja muiden erikoisaloiden kanssa

Perusta verisuonikirurgiselle toiminnalle on riittävät tiedot seuraavilla osa-alueilla

veri- ja imusuoniston sairauksien etiologia ja patofysiologia

riskitekijöiden tunnistaminen ja hoito

verenkierron hemodynamiikka, patofysiologia ja farmakologia

kardiovaskulaariset taudit, joita ei hoideta kirurgisesti

anestesiologiset verisuonikirurgiaan liittyvät ongelmat

geriatriset ongelmat

tromboosiprofylaksia

Diagnostiikka ja hoito

Verisuonikirurgian tehtäväkenttä (lähinnä keskussairaalaratpeita varten)

A. Tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti
verisuonipotilaan tutkiminen (kliiniset, noninvasiiviset ja invasiiviset tutkimusmenetelmät)
konservatiivinen hoito (johon kuuluu elämäntapakasvatus ja tupakasta vierottaminen)
kirurginen hoito:
akuutti ja akutisoitunut krooninen alaraajaiskemia
infrarenaalinen aortofemoraalinen kirurgia (ASO&AAA)
ekstra -anatomiset valtimorekonstruktiot
femorodistaalinen rekonstruktiiivinen valtimokirurgia
veritiekirurgia (terapeuttiset AV-fistelit)
verisuonivammat
carotiskirurgia
sympatektomiat
iskeemisen haavan hoito
amputaatiot ja amputaatiopotilaiden kuntoutus
vaativa laskimokirurgia (residiivisuonikohjut, venöösi säärihaava, laskimoinnsuffisienssi, syvä laskimotromboosi)
intraoperatiivinen laadunvarmennus (Doppler, virtausmittaukset, painemittaukset, angiografia, angioskopia)
päivystystilanteiden hallinta

B. Hyvät tiedot seuraavien tehtävien hoitamiseksi/järjestämiseksi
kliinisyfysiologiset tutkimusmenetelmät (edellytykset itse suorittaa yksinkertaisimmat kliinisyfysiologiset tutkimukset sisältäen hoidon tehon objektiivisen arvioinnin ja tiedot suonilaboratorion toiminnasta; suora laskimopainemittaus, pletysmografia, Dublex-dobbler, rasisuskokeet)
angiografiat ja endovaskulaarinen kirurgia (erilaiset dilataatio- ja rekanalisaatiomenetelmät yhteistyö radiologian kanssa radiologian osastolla ja leikkaussalissa, kombinoitujen toimenpiteet)
thoracic outlet syndrooman hoito
laskimorekonstruktiot
kriittisen iskemian muu hoito (ESES, lääkehoidot)
verisuonikirurgiset sekä endovaskulaaristen toimenpiteiden komplikaatiot
imusuoniston sairauksien hoito
yleisthoraxkirurgian perusteet

C. Tehtävät, joita ei ole välttämätöntä itsenäisesti ryhtyä hoitamaan, mutta joiden yleiset periaatteet tulee hallita
munuaisvaltimo- ja mesenteriaalisuonten kirurgia
supra-aortaalinen ja yläraajan valtimokirurgia
suprarenaalinen aortakirurgia
laskevan thorakaaliaortan kirurgia
vaativa rekonstruktiiivinen laskimokirurgia
elinsiirtokirurgia, lähinnä talteenoton kannalta

D. Erikoislääkärikoulutuksen runkovaiheen verisuonikirurgiaa
yksinkertainen laskimokirurgia
temporaalibiopsia
akuutin raajaiskemian ensihoito
verisuonivamman diagnoosi ja ensihoito
valtimon revisio ja ompelu
Embolektomia

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat: <http://www.med.helsinki.fi/erikoislaakari>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia + hallinnollinen koulutus 20 tuntia)

- hyväksytty ulkopuolinen verisuonikirurginen koulutus vähintään 60 tuntia
- kotimaiset kokoukset: Verisuonikirurginen yhdistys, Angiologiayhdistys

- pohjoismaiset: Scandinavian Association for Vascular Surgery
- eurooppalaiset: esim. Charing Cross Meeting, European Society of Vascular Surgery, International Society of Angiology, European Vascular Course, CIRSE
Koulutukseen tulee sisältyä 20 tuntia kaikille erikoisalioille kuuluvaa johtamis- ja hallinnollista koulutusta.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen dokumentointi
kirjanpito (vähintään 200 verisuonikirurgista toimenpidettä, osa itsenäisesti, osa ohjattuna tehtyinä - vähintään 480 pistettä)
spesialiteettitentti
kouluttajan ja koulutusyksikön evaluaatio
Laaduntarkkailu ja oman toiminnan auditointi Finnvasc- ja oman yksikön rekisterin avulla

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (viimeisin painos)

Vaadittavat

1. Rutherford R.B. (Ed.): Vascular surgery (Saunders)
2. Jogestrand T. & Rosfors S.: Klinisk fysiologisk kärldiagnostik (Studentlitteratur)
3. Kessel D. & Robertson I.: Interventional radiology. A survival guide (Churchill Livingstone)

Suosittelavat

1. Greenhalgh R.M.: Vascular and endovascular surgical techniques (Saunders)
2. Gloviczki P. & Yao J.S.T: Handbook of venous disorders (Chapman & Hall)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Journal of Vascular Surgery
2. European Journal of Vascular and Endovascular Surgery
3. Phlebology
4. Seminars in Vascular Surgery

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

2003-2005

VERISUONIKIRURGIA

Vastuhenkilö: Prof. Mauri Lepäntalo

KLL/Verisuonikirurgian toimiala, Haartmaninkatu 4, PL 262, 00029 HUS

Puh. 471 74451, mauri.lepantalo@hus.fi

Tavoitteet

Verisuonikirurgia on kliininen lääketieteen ala, johon kuuluu verisuonisairauksien diagnoosi, hoito ja ennaltaehkäisy. Sillä tarkoitetaan kallon ulkopuolisten valtimoiden kirurgiaa (lukuunottamatta perfuusiota vaativaa sydän- ja aortakirurgiaa) sekä rekonstruktivista laskimokirurgiaa ja imutiekirurgiaa.

Verisuonikirurgisen koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti keskussairaالاتason verisuonikirurgiaa. Koulutuksen tulee lisäksi antaa valmiuksia hoitaa myös yleishoraxkirurgiaa keskussairaaloissa.

= KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Koulutusohjelman kokonaispituus on 6 vuotta, josta vähintään puolet tulee suorittaa yliopistosairaalan ulkopuolella. Yliopistosairaalan ulkopuolisiin koulutuspaikkoihin voidaan katsoa kuuluvaksi edelleen sellaiset terveydenhuollon toimintayksiköt, jotka on liitetty yliopistosairaalaan 1.1.2000 tai sen jälkeen (Jorvin, Peijaksen, Hesperian, Kätilöopiston ja Marian sairaalat).

Terveyskeskuspalvelu (9 kk)

Runkokoulutus (2 v 3 kk)

Ks. kirurgian alojen runkokoulutus s. 139.

Eriytyvä koulutus (3 v)

Verisuonikirurgian eriytyvä koulutus suoritetaan yliopistosairaalassa.

Koulutuksen sisältö

Kliininen toimintaverisuonikirurgiaa 30-36 kk, sisältäen mahdollisuuksien mukaankliinifysiologista diagnostiikkaa 1-3 kkradiologista diagnostiikkaa ja interventioradiologiaa 1-3 kktoraxkirurgiaa 6 kk joko perus- tai erikoiskirurgian koulutusvaiheessaplastiikkakirurgiaa 1-3 kk joko perus- tai erikoiskirurgian koulutusvaiheessa

Itsenäistä toimintaa varten verisuonikirurgin tulee hallita

verisuonipotilaan kliininen ja kliinifysiologinen tutkiminen ja diagnostiikka
hoitovaihtoehtojen valinta
konservatiivinen hoito
endovaskulaarinen hoito pääpiirteittäin
kirurginen hoito ja verisuonikirurginen leikkaustekniikka
potilaiden jälkiseuranta
epätavallisten verisuonisairauksien alkuselvittely ja jatkohoitoon ohjaaminen
yhteistyö angiologioiden ja muiden erikoisaloiden kanssa

Perusta verisuonikirurgiselle toiminnalle on riittävät tiedot seuraavilla osa-alueilla

veri- ja imusuoniston sairauksien etiologia ja patofysiologia
riskitekijöiden tunnistaminen ja hoito
verenkierron hemodynamiikka, patofysiologia ja farmakologia
kardiovaskulaariset taudit, joita ei hoideta kirurgisesti
anestesiologiset verisuonikirurgiaan liittyvät ongelmat
geriatriset ongelmat
tromboosiprofylaksia

Diagnostiikka ja hoito

Verisuonikirurgian tehtäväkenttä (lähinnä keskussairaalarpeita varten)

A. Tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti

verisuonipotilaan tutkiminen (kliiniset, noninvasiiviset ja invasiiviset tutkimusmenetelmät)
konservatiivinen hoito (johon kuuluu elämäntapakasvatus ja tupakasta vierottaminen)
kirurginen hoito:
akuutti ja akutisoitunut krooninen alaraajaiskemia
infrarenaalinen aortofemoraalinen kirurgia (ASO&AAA)
ekstra -anatomiset valtimorekonstruktiot
femorodistaalinen rekonstruktiiivinen valtimokirurgia
veritiekirurgia (terapeuttiset AV-fistelit)
verisuonivammat
carotiskirurgia

sympatektomiat
iskeemisen haavan hoito
amputaatiot ja amputaatiopotilaiden kuntoutus
vaativa laskimokirurgia (residiivisuonikohjut, venöösi säärihaava,
laskimoinsuffiensi, syvä laskimotromboosi
intraoperatiivinen laadunvarmennus (Doppler, virtausmittaukset, painemittaukset,
angiografia, angioskopia)
päivystystilanteiden hallinta

B. Hyvät tiedot seuraavien tehtävien hoitamiseksi/järjestämiseksi
kliinifysiologiset tutkimusmenetelmät (edellytykset itse suorittaa yksinkertaisimmat
kliinifysiologiset tutkimukset sisältäen hoidon tehon objektiivisen arvioinnin ja tiedot
suonilaboratorion toiminnasta; suora laskimopainemittaus, pletysmografia, Dublex-
dobbler, rasituskokeet)
angiografiat ja endovaskulaarinen kirurgia (erilaiset dilataatio- ja
rekanalisaatiomenetelmät yhteistyö radiologien kanssa radiologian osastolla ja
leikkaussalissa, kombinoitua toimenpiteet)
thoracic outlet syndrooman hoito
laskimorekonstruktiot
kriittisen iskemian muu hoito (ESES, lääkehoidot)
verisuonikirurgiset sekä endovaskulaaristen toimenpiteiden komplikaatiot
imusuoiston sairauksien hoito
yleisthoraxkirurgian perusteet

C. Tehtävät, joita ei ole välttämätöntä itsenäisesti ryhtyä hoitamaan, mutta joiden
yleiset periaatteet tulee hallita
munuaisvaltimo- ja mesenteriaalisuonten kirurgia
supra-aortaalinen ja yläraajan valtimokirurgia
suprarenaalinen aortakirurgia
laskevan thorakaaliaortan kirurgia
vaativa rekonstruktiiivinen laskimokirurgia
elinsiirtokirurgia, lähinnä talteenoton kannalta

D. Erikoislääkäriskoulutuksen runkovaiheen verisuonikirurgiaa
yksinkertainen laskimokirurgia
temporaalibiopsia
akuutin raajaiskemian ensihoito
verisuonivamman diagnoosi ja ensihoito
valtimon revisio ja ompelu
Embolektomia

Toimipaikkakoulutus

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet,
joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta
järjestetään 2-5 tuntia viikossa.

Koulutussairaalat ja kouluttajat:

<http://www.ltdk.helsinki.fi/opiskelu/erikoislaakari/>

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (60 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia +

hallinnollinen koulutus 20 tuntia)

- hyväksytty ulkopuolinen verisuonikirurginen koulutus vähintään 60 tuntia
  - kotimaiset kokoukset: Verisuonikirurginen yhdistys, Angiologiyhdistys
  - pohjoismaiset: Scandinavian Association for Vascular Surgery
  - eurooppalaiset: esim. Charing Cross Meeting, European Society of Vascular Surgery, International Society of Angiology, European Vascular Course, CIRSE
- Koulutukseen tulee sisältyä 20 tuntia kaikille erikoisaloille kuuluvaa johtamis- ja hallinnollista koulutusta.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen dokumentointi

kirjanpito (vähintään 200 verisuonikirurgista toimenpidettä, osa itsenäisesti, osa ohjattuna tehtyinä - vähintään 480 pistettä)

spesialiteettititenti

kouluttajan ja koulutusyksikön evaluaatio

Laaduntarkkailu ja oman toiminnan auditointi Finnvasc- ja oman yksikön rekisterin avulla

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (viimeisin painos)

Vaadittavat

1. Rutherford R.B. (Ed.): Vascular surgery (Saunders)
2. Jogestrand T. & Rosfors S.: Klinisk fysiologisk kärldiagnostik (Studentlitteratur)
3. Kessel D. & Robertson I.: International radiology. A survival guide (Churchill Livingstone)

Suosittelavat

1. Greenhalgh R.M.: Vascular and endovascular surgical techniques (Saunders)
2. Gloviczki P. & Yao J.S.T: Handbook of venous disorders (Chapman & Hall)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Journal of Vascular Surgery
2. European Journal of Vascular and Endovascular Surgery
3. Phlebology
4. Seminars in Vascular Surgery

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin

2001-2003

VERISUONIKIRURGIA 2001-2003

Vastuhenkilö: Dos. Mauri Lepäntalo

KLL/Verisuonikirurgian toimiala, Haartmaninkatu 4, PL 262, 00029 HUS

Puh. 471 74451, mauri.lepantalo@hus.fi

Koulutusohjelman yleiskuvaus

Verisuonikirurgian koulutusohjelman pituus on 6 vuotta. Siihen sisältyy 6 kuukautta terveyskeskuspalvelua ja 2 vuotta 6 kuukautta runkokoulutusta eri kirurgian aloilla (katso [kirurgian alojen runkokoulutus](#)). Eriytyvän koulutuksen pituus on 3 vuotta.

Käytännön työtä täydentävät säännölliset ohjatut toimipaikkakoulutustilaisuudet, joiden tarkoituksena on syventää tietämystä erikoisalasta. Toimipaikkakoulutusta järjestetään 2–5 tuntia viikossa.

Määritelmä

Verisuonikirurgia on kliininen lääketieteen ala, johon kuuluu verisuonisairauksien diagnoosi, hoito ja ennaltaehkäisy. Sillä tarkoitetaan kallon ulkopuolisten valtimoiden kirurgiaa (lukuunottamatta perfuusiota vaativaa sydän- ja aortakirurgiaa) sekä rekonstruktivista laskimokirurgiaa ja imutiekirurgiaa.

Tavoitteet

Verisuonikirurgisen koulutuksen tavoitteena on antaa erikoistuvalla tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti keskussairaalan verisuonikirurgiaa. Koulutuksen tulee lisäksi antaa valmiuksia hoitaa myös yleishoraxkirurgiaa keskussairaaloissa.

KOULUTUSOHJELMAN RAKENNE

Terveyskeskuspalvelu (6 kk)

Runkokoulutus (2 v 6 kk)

ks. [kirurgian alojen runkokoulutus](#)

Eriytyvä koulutus (3 v)

Verisuonikirurgian eriytyvä koulutus suoritetaan yliopistosairaalassa.

Koulutuksen sisältö

Kliininen toiminta

verisuonikirurgiaa 30–36 kk, sisältäen mahdollisuuksien mukaan
kliinisyfysiologista diagnostiikkaa 1–3 kk
radiologista diagnostiikkaa ja interventioradiologiaa 1–3 kk
thoraxkirurgiaa 6 kk joko perus- tai erikoiskirurgian koulutusvaiheessa
plastiikkakirurgiaa 1–3 kk joko perus- tai erikoiskirurgian koulutusvaiheessa

Itsenäistä toimintaa varten verisuonikirurgin tulee hallita

verisuonipotilaan kliininen ja kliinisyfysiologinen tutkiminen ja diagnostiikka
hoitovaihtoehtojen valinta
konservatiivinen hoito
endovaskulaarinen hoito pääpiirteittäin
kirurginen hoito ja verisuonikirurginen leikkaustekniikka
potilaiden jälkiseuranta
epätavallisten verisuonisairauksien alkuselvittely ja jatkohoitoon ohjaaminen
yhteistyö angioradiologien ja muiden erikoisalojen kanssa

Perusta verisuonikirurgiselle toiminnalle on riittävät tiedot seuraavilla osa-alueilla
veri- ja imusuoniston sairauksien etiologia ja patofysiologia
riskitekijöiden tunnistaminen ja hoito

verenkierron hemodynamiikka, patofysiologia ja farmakologia
kardiovaskulaariset taudit, joita ei hoideta kirurgisesti
anestesiologiset verisuonikirurgiaan liittyvät ongelmat
geriatriset ongelmat
tromboosiprofylaksia

Diagnostiikka ja hoito

Verisuonikirurgian tehtäväkenttä (lähinnä keskussairaalarpeita varten)

A. Tiedot ja taidot hoitaa itsenäisesti

verisuonipotilaan tutkiminen (kliiniset, noninvasiiviset ja invasiiviset tutkimusmenetelmät)

konservatiivinen hoito (johon kuuluu elämäntapakasvatus ja tupakasta vierottaminen)
kirurginen hoito:

akuutti ja akutisoitunut krooninen alaraajaiskemia

infraaallinen aortofemoraalinen kirurgia (ASO&AAA)

ekstra -anatomiset valtimorekonstruktiot

femorodistaalinen rekonstruktiiivinen valtimokirurgia

veritiekirurgia (terapeuttiset AV-fistelit)

verisuonivammat

carotiskirurgia

sympatektomiat

iskeemisen haavan hoito

amputaatiot ja amputaatiopotilaiden kuntoutus

vaativa laskimokirurgia (residiivisuonikohjut, venöösi säärihaava,

laskimoinnsuffiensi, syvä laskimotromboosi

intraoperatiivinen laadunvarmennus (Doppler, virtausmittaukset, painemittaukset, angiografia, angioskopia)

päivystystilanteiden hallinta

B. Hyvät tiedot seuraavien tehtävien hoitamiseksi/järjestämiseksi

kliinifysiologiset tutkimusmenetelmät (edellytykset itse suorittaa yksinkertaisimmat kliinifysiologiset tutkimukset sisältäen hoidon tehon objektiivisen arvioinnin ja tiedot suonilaboratorion toiminnasta; suora laskimopainemittaus, pletysmografia, Dublex-dobbler, rasiuskokeet)

angiografiat ja endovaskulaarinen kirurgia (erilaiset dilataatio- ja

rekanalisaatiomenetelmät – yhteistyö radiologien kanssa radiologian osastolla ja leikkaussalissa, kombinoitujen toimenpiteet)

thoracic outlet syndrooman hoito

laskimorekonstruktiot

kriittisen iskemian muu hoito (ESES, lääkehoidot)

verisuonikirurgiset sekä endovaskulaaristen toimenpiteiden komplikaatiot

imusoniston sairauksien hoito

yleisthoraxkirurgian perusteet

C. Tehtävät, joita ei ole välttämätöntä itsenäisesti ryhtyä hoitamaan, mutta joiden yleiset periaatteet tulee hallita

munuaisvaltimo- ja mesenteriaalisuonten kirurgia

supra-aortaalinen ja yläraajan valtimokirurgia

suprarenaalinen aortakirurgia

laskevan thorakaaliaortan kirurgia
vaativa rekonstrukttiivinen laskimokirurgia
elinsiirtokirurgia, lähinnä talteenoton kannalta

D. Erikoislääkärikoulutuksen runkovaiheen verisuonikirurgiaa
yksinkertainen laskimokirurgia
temporaalibiopsia
akuutin raajaiskemian ensihoito
verisuonivamman diagnoosi ja ensihoito
valtimon revisio ja ompelu
Embolektomia

HYKS:n kouluttajat:

dos. Mauri Lepäntalo, dos. Aarno Lehtola

Koulutussairaalat: [http://www.ltdk.helsinki.fi /opiskelu/erikoislaakari/](http://www.ltdk.helsinki.fi/opiskelu/erikoislaakari/)

Teoreettinen kurssimuotoinen koulutus (80 tuntia + runkokoulutus 60 tuntia)

koulutuspaikan erikoisalameetingit
hyväksytty ulkopuolinen verisuonikirurginen koulutus vähintään 80 tuntia
kotimaiset kokoukset: Verisuonikirurginen yhdistys, Angiologiayhdistys
pohjoismaiset: Scandinavian Association for Vascular Surgery
eurooppalaiset: esim. Charing Cross Meeting, European Society of Vascular Surgery,
International Society of Angiology, European Vascular Course, CIRSE

Koulutukseen tulee sisältyä 20 tuntia kaikille erikoisaloille kuuluvaa johtamis- ja hallinnollista koulutusta.

Oppimisprosessin seuranta ja arvioinnin välineet

Koulutuksen dokumentointi

kirjanpito (vähintään 200 verisuonikirurgista toimenpidettä, osa itsenäisesti, osa ohjattuna tehtyinä -vähintään 480 pistettä)
spesialiteettitentti
kouluttajan ja koulutusyksikön evaluaatio
Laaduntarkkailu ja oman toiminnan auditointi Finnvasc- ja oman yksikön rekisterin avulla

Valtakunnallinen kuulustelu

Kirjat (viimeisin painos)

Vaadittavat

1. Rutherford R.B. (Ed.): Vascular surgery (Saunders)
2. Bernstein E.F.: Noninvasive diagnostic techniques in vascular disease (Mosby)
3. White R.A. & Fogarty T.J. : Peripheral endovascular interventions (Springer)

Suosittelvat

1. Greenhalgh R.M.: Vascular and endovascular surgical techniques (Saunders)
2. Gloviczki P. & Yao J.S.T: Handbook of venous disorders (Chapman & Hall)

3. Raju S. & Villavicencio J.L.: Surgical management of venous disease (Williams & Wilkins)

Lehdet (tenttiä edeltävän kolmen vuoden lehdet)

1. Journal of Vascular Surgery
2. European Journal of Vascular and Endovascular Surgery
3. Phlebology

Lääkintälainsäädäntö soveltuvin osin